

Д. С. ПІВНЄВ
аспірант III року навчання
спеціальність «Право»
Науковий керівник: д. ю. н., проф. О. А. Чуваков

ПРИНЦИП ЕКСТЕРИТОРІАЛЬНОСТІ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Торгівля людьми у будь-якій формі є актуальною проблемою сьогодення, хоча розвивалась, трансформувалась у нові форми протягом тривалого періоду часу. Злочинний характер даного кримінального правопорушення визнається не тільки в рамках законодавства однієї держави, а й зафіксований на міжнародно-правовій арені, що сприяє стандартизації протидії та запобіганню торгівлі людьми у світі. Комісія міжнародного права ООН пропонує тлумачити поняття екстериторіальної юрисдикції як «таке, що стосується здійснення суверенного права або повноважень певної держави за межами її території», «таке, що стосується здійснення юрисдикції будь-якою державою на основі її внутрішнього права і в її власних національних інтересах, а не як застосування іноземного права чи міжнародного права» [1].

Україна як правова соціальна демократична держава взяла на себе обов'язки у сфері міжнародної протидії торгівлі людьми, ратифікувавши багато міжнародно-правових актів, серед яких: Загальна декларація прав людини 1948 року (встановлює загальні засади щодо поваги до життя і свобод людини), Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками й дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності (регулює механізми міжнародної співпраці

між правоохоронними органами різних держав для запобігання транснаціональній злочинності (в тому числі і злочинам у сфері торгівлі людьми) та боротьби із нею). Основним міжнародним документом, який став фундаментом для національного законодавства у сфері протидії людям, є Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками й дітьми, і покарання за неї (містить визначення торгівлі людьми, попередження та боротьбу із нею, механізми співпраці правоохоронних органів різних держав).

Принцип екстериторіальності у сфері протидії торгівлі з людьми безпосередньо пов'язаний із транснаціональним характером цього кримінального правопорушення. Саме екстериторіальність стає чинником для стрімкого розвитку міжнародного співробітництва, розроблення на міжнародному рівні нових засобів та способів боротьби з існуючими кримінальними правопорушеннями, впровадження механізмів превентивних заходів для подальшого запобігання такого соціального явища як торгівлю людьми [2].

Реалізація принципу екстериторіальності знаходить свою практичну складову також під час розслідування злочинів у сфері торгівлі з людьми. З метою протидії торгівлі людьми в Україні створено так звану міграційну поліцію. На прикладі Одеської області, де функціонує Управління міграційної поліції як структурного підрозділу Головного управління Національної поліції в Одеській області (далі – УМП ГУ НП в Одеській області), можна прослідкувати, що територіальна наближеність до кордону створює сприятливі умови для розвитку торгівлі людьми, для чого необхідна спільна злагоджена праця органів державної влади на території як однієї області, так і різних областей. Так, 02 березня 2023 року поліцейські міграційної поліції Одеської області у співпраці з прикордонниками та під процесуальним керівництвом Суворовської окружної прокуратури м. Одеси затримали правопорушника під час спроби перевезти жінок віком від 23 до 34 років через кордон України. Вказана особа скористалась вразливим становищем чотирьох жінок переконав їх поїхати разом з ним в одну з європейських країн аби працювати в салонах з надання інтимних послуг [3].

Щодо співпраці з правоохоронними органами іноземних держав, то у зв'язку із повномасштабним вторгненням російської федерації та спрощеною процедурою легалізації перебування українців на території Європейських країн збільшується випадки примусової міграції, що потребує міжнародного співробітництва. Як приклад міжнародного співробітництва можна назвати загальноєвропейську операцію з боротьби з торгівлею людьми “EMPACT Action Days Labour Exploitation” оперативні працівники міграційної поліції Одещини у співпраці з 26 прикордонним загonom (оперативно-розшуковий відділ) припинили незаконну діяльність жінки, яка завербувала двох жінок віком 33 та 40 років, які мали вади в психічному розвитку та перебували у скрутному матеріальному становищі, які в подальшому в одній із країн Європейського Союзу примусово працювали доглядальницею і прибиральницею [44].

Враховуючи зазначене, можна сказати, що принцип екстериторіальності у сфері протидії торгівлі людьми виражається у ратифікації міжнародно-правових актів до національного законодавства, прийняття однакових стандартів запобіганню вчиненню кримінального правопорушення, ефективне міжнародне співробітництво правоохоронних органів та засоби комунікації з метою обміну даних.

Список використаних джерел

1. Report of the International Law Commission on the work of its 58th session (2006), A/61/10. Annex E. *Extraterritorial jurisdiction*. URL: <http://legal.un.org/ilc/reports/2006/2006report.htm>.
2. Півнєв Д. С. Впровадження міжнародних стандартів у сфері боротьби з торгівлею людьми в Україні. *Збірник тез доповідей студентів, аспірантів та здобувачів – учасників 79-ї звітної конф. Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Секція економічних і правових наук* (27–28 квіт. 2023 р., м. Одеса) / відп. ред. О. В. Побережець ; ред. кол.: А. Л. Святошнюк, Т. В. Степанова та ін. Одеса : Олді+, 2023.
3. Поліцейські викрили жителя Одещини, який вербував жінок для зайняття проституцією за кордоном. Офіційний вебпортал Головного управління Національної поліції в Одеській області. URL: <https://od.npu.gov.ua/news/politseiski-vykrly-zhytelia-odeshchyny-iakiy-verbuvav-zhinok-dlia-zainiattia-prostyutysiieu-za-kordonom>.

4. Поліцейські перекрили канал переправлення жінок за кордон у трудове рабство. Офіційний вебпортал Головне управління Національної поліції в Одеській області. URL: <https://od.npu.gov.ua/news/politseiski-perekryly-kanal-perepravlennia-zhinok-za-kordon-u-trudove-rabstvo>.